

ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

***Альманах
наукового товариства «Афіна»
кафедри культурології та музеєзнавства***

Випуск 21

Засновано у 2003 році

Рівне – 2021

ББК 71.0

А 43

УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства «Афіна» кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Вип. 21 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2021. 126 с.

Головний редактор:

Виткалов С.В. – доктор культурології, професор, професор кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ

Редакційна колегія:

Чміль Г.П. – доктор філософських наук, професор, дійсний член (академік) Національної академії мистецтв України, директор Інституту культурології Національної академії мистецтв України (голова редколегії)

Виткалов В.Г. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства РДГУ (заступник головного редактора, відповідальний секретар)

Випих-Гавронська А. – доктор мистецтвознавства (габілітований), професор, проректор відділу розвитку Академії ім. Я. Длугоша (Польща)

Петрова І.В. – доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля, Київський національний університет культури і мистецтв

Єфіменко А.Г. – доктор мистецтвознавства, професор Українського Вільного університету (Мюнхен, Німеччина)

Пелех Ю.В. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із науково-педагогічної та навчально-методичної роботи РДГУ

Потапчук Т.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу РДГУ

Круль П.Ф. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри теорії та історії виконавського мистецтва ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

Кушнарєнко Н.М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор із наукової роботи ХДАК

Постоловський Р.М. – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ

Сабадаш Ю.С. – доктор культурології, професор, завідувачка кафедри культурології та інформаційної діяльності Маріупольського державного університету

Стоколос Н.Г. – доктор історичних наук, професор, завідувачка кафедри релігієзнавства і теології Національного університету «Острозька академія»

Швецова-Водка Г.М. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри документальних комунікацій та бібліотечної справи РДГУ

Яремко-Супрун Н.О. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри музичного фольклору РДГУ

Рецензент:

Гончарова О.М. – доктор культурології, професор, професор кафедри музеєзнавства і пам'яткознавства Київського національного університету культури і мистецтв

Науковий редактор і упорядник випуску – **проф. Виткалов В.Г.**

Видання зареєстровано ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN 2521-1366 (Online), ISSN 2415-802X (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, Cosmos (США) та Research Gate, Research Bible (Німеччина); CEEOL; Cite factor; European Reference Index for the Humanities (ERIH), Збірник поданий на порталі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в інформаційному ресурсі «Наукова періодика України».

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 26 травня 2022 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р. Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.

MUSEUM AFFAIRS IN RIVNE REGION: SOME PAGES OF HISTORY

Нльнянчук Інна – graduate of I (bachelor's) level of 027
«Museum Studies. Monument Studies» specialty, Rivne State Humanitarian University, Rivne

An overview of publications in which the process of formation and development of the museum business is studied is given. The essence of museum work in Rivne region as an object of scientific research is described. The directions of development of museum business and museum studies in Rivne region are described. It was found that the museums of Rivne region include a large cultural sphere. However, at the same time, the museum business of the region has not yet been fully formed as a separate science. The role of Baron Theodor von Steingel in founding a museum business in the Rivne region is covered separately.

Key words: museum studies, museum business, historical and cultural heritage, museums of Rivne region, Rivne historical museum studies.

UDK 477.3.25

MUSEUM AFFAIRS IN RIVNE REGION: SOME PAGES OF HISTORY

Нльнянчук Інна – graduate of I (bachelor's) level of 027
«Museum Studies. Monument Studies» specialty, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The urgency of the problem is to find out the origins and further development of the museum affairs in the Rivne region on the basis of the relevant information base of scientific research. The reasons for the foundation of the first museum in Rivne region, its cultural connections and problems are revealed and the first achievements of its employees are analyzed.

The scientific novelty of the research is the identification of the specifics of the first steps in the formation of the museum affairs in Rivne region, their founders and leaders, as well as the study of the cultural potential of the first museum collections. Among other things is the study of further stages of the museum affairs in Rivne city and the potential of the museum collection. It is proved that the museum affairs in Rivne region have not acquired stable scientific features yet despite the achievements today.

The methodology of scientific research is based on the methods of convention analysis, historical, source studies, cultural studies, etc., on the basis of which the historical reconstruction of the museum sphere and business in Rivne region became possible.

The practical significance of scientific research lies in the possibility of using the collected material in further research practice, as well as the system of professional development of cultural and educational workers, pedagogical institutions of different levels of accreditation and further scientific research.

Key words: museum studies, museum affairs, historical and cultural heritage, museums of Rivne region, Rivne historical museum studies.

Надійшла до редакції 19.04.2022 р.

УДК 477.75.2

**«ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ» У СТРУКТУРІ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ
(НА ПРИКЛАДІ БЕРЕЗНІВЩИНИ)**

Удод Катерина – здобувачка вищої освіти I (бакалаврського) рівня спеціальності
028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»,
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<https://orcid.org/0000-0002-8139-0121>
katjaudod17@gmail.com

Аналізується роль «зеленого туризму» як соціокультурного феномену сучасності (на прикладі Березнівщини) в системі життєдіяльності місцевого населення, перетворенні його в самодостатню сферу культури та бізнесу. Наголошується на важливості цього феномену для забезпечення стійкого розвитку Березнівщини, що сприятиме зайнятості значної кількості місцевих жителів, покращить стан його територій, фінансовий стан, чим привабить більшу кількість туристів, відновить місцеві ремесла, зокрема, гончарство, ткацтво, різьбярство.

Ключові слова: «зелений туризм», соціокультурний феномен, Березнівщина, місцеві ремесла.

Постановка проблеми. Людей завжди приваблює краса природи, для мешканців сучасних мегаполісів це особливо актуально. Тому у всьому світі останнім часом стає все більш популярним такий вид відпочинку, як зелений туризм, перевагою якого є простота в організації та фінансова доступність для туристів.

Такий відпочинок та оздоровлення можуть надати агро-садиби в багатих на природні об'єкти регіони.

Таким регіоном є один із оригінальних районів Рівненщини – Березнівщина – край з унікальними

можливостями для розвитку й поширення зеленого туризму, адже тут гармонійно поєднується мальовнича природа, багата історико-культурна спадщина, гостинність мешканців краю і родюча земля. Чимало сіл Березнівщини мають й яскраву історико-архітектурну спадщину, культуру, самобутній побут, самою природою даровані мальовничі ландшафти [1].

Виходячи з цього, «зелений туризм», як соціокультурний феномен сучасності, вимагає пошуку нових форм його презентації на регіональному рівні. Визначення досліджуваної сфери саме як презентації регіону з акцентом на культурі є сьогодні найбільш доцільним і актуальним.

Огляд останніх публікацій. Зазначена проблема має достатньо різнопланову інформаційну базу. З одного боку – про це йдеться у безлічі публікацій на сторінках всеукраїнських наукових чи публіцистичних видань, у той же час публікацій регіонального плану явно бракує. В останні роки оприлюднено чималу низку наукових праць, предметом уваги авторів яких є висвітлення різноманітних аспектів туристичної сфери. Серед них назвемо В. Бойко [3], П. Горішевського [5], І. Тищук [8]. Особливо слід виділити напрацювання доктора культурології, проф. РДГУ С. Виткалова [4], яким сформовано аргументоване інформаційне поле про сучасний культурний потенціал Західного Полісся, зокрема Рівненщину, що є підґрунтям й для досліджень із культурно-мистецької проблематики та туризму, зокрема й Березнівщини.

Для підготовки даного дослідження залучалися також Інтернет-ресурси, а саме веб сайт Березнівської районної держадміністрація [2], де є чимало різнопланової інформації про туристичні маршрути, господарські агро-садиби, архітектурні пам'ятки Березнівщини.

Мета статті – дослідити «зелений туризм» як соціокультурний феномен сучасності (на прикладі Березнівщини).

Виклад матеріалу дослідження. Туристична галузь, як відомо, є важливим чинником динамічного розвитку регіону, культури, сприяє підвищенню зайнятості населення, розвитку ринкових відносин, пізнання багатой природної та історико-культурної спадщини краю, збереження екологічної рівноваги [3]. Аналізуючи праці згаданих вище українських дослідників В. Бойко, П. Горішевського, можна наголосити, що автори «зелений туризм» називають «зеленими подорожами» у сільську місцевість [3; 5], інакше кажучи, зміст «зеленого туризму» прив'язує його до селищ і сіл, що мають переваги для оздоровлення та відпочинку від активного міського способу життя інших районів. Тому міські жителі є провідною «споживчою» сегментною групою цього феномену [8]. Основними суб'єктами господарювання в «зеленому туризмі» є «зелені» садиби, що надають різноманітні послуги проживання в екологічно чистому середовищі: контакти з домашніми тваринами; активно-спортивні маршрути; навчання і практика ремесел; вивчення і споживання страв місцевої кухні; ловля риби, збирання грибів і ягід, лікарських трав тощо [5].

Вважаємо, що «зелений туризм» слід розглядати як такий вид туризму, що передбачає тимчасове перебування особи в екологічно чистому середовищі з метою рекреації, відпочинку, природоохоронної діяльності, задоволення культурних потреб і безлічі інших сегментів, що змінюють їх усталений стан життєдіяльності.

Події останніх двох років (пандемія, а останнім часом і війна, нав'язана Україні РФ) суттєво змінили акценти у розвитку туризму в світі та й в Україні зокрема. Чи не вперше в історії українського туризму внутрішній туризм став провідним центром тяжіння. Така ситуація й поставила нові завдання перед представниками агро-садиб, які нині потребують згуртованості та нових знань і практичних навичок.

Березнівський район Рівненської області розташований у північно-західній частині України у зоні Полісся, яка характеризується значною лісистістю та мальовничими ландшафтами. Проживає у Березнівському районі понад 62,8 тис осіб, з яких 47,7 тис. сільського населення [1].

У районі знаходиться 25 об'єктів природно-заповідного фонду, серед яких регіональний ландшафтний парк «Надслучанський» площею 17.271 га. [1]. Це один із найцікавіших куточків Березнівщини, який називають «Надслучанська Швейцарія», де можна побачити давньоруські городища, цілющі радонові джерела, наймогутнішу оборонну твердиню Волині «Губківський замок». Тут зростають рідкісні рослини, занесені до Червоної книги України [1]. Тому важливим завданням для керівників району є створення умов для різноманітної соціокультурної діяльності населення. Це можливо через розвиток «зелених» видів туризму (сільського та екологічного) на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку, адже розвиток туризму, рекреації, різних видів масового відпочинку на природі – одна з провідних цілей їх створення, виходячи з основних положень Закону України «Про природно-заповідний фонд України».

Часто через відсутність належних адміністративних сегментів туризм та рекреація на територіях регіональних ландшафтних парків має спонтанний, нерегульований характер та приносять здебільшого збитки місцевим громадам і навколишньому середовищу через організацію самовільних місць відпочинку, перевищення антропогенного навантаження на місцеві екосистеми, забруднення

довкілля. Тоді як вирішення цих проблем – у комплексному підході – реорганізації регіонального ландшафтного парку в національний природний призведе до зайнятості значної кількості місцевих жителів у сфері його обслуговування, покращить стан його територій, чим привабить значну кількість туристів [2], тобто сприятиме самоорганізації місцевого населення при мінімальних витратах коштів із регіонального бюджету. Останнє спричинятиме надання туристам різноманітних послуг із проживання, харчування, культурного відпочинку, що, знову ж таки, підвищить само зайнятість населення. Це також сприятиме можливості реалізовувати місцеву продукцію, активізує підприємницьку діяльність у регіоні, що, в свою чергу, призведе до створення нових робочих місць. Крім цього, активізація «зеленого туризму» сприятиме відновленню місцевих ремесел, зокрема гончарства, ткацтва, різьбярства, розширить потенціал регіональної культурної практики.

Тому вирішення питань створення умов для діяльності населення через розвиток «зелених» видів туризму (сільського та екологічного) необхідно здійснювати шляхом активізації підприємницької діяльності у сфері рекреації, екологічного та сільського туризму; створення нових робочих місць у сфері надання послуг громадського харчування та обслуговування учасників «зеленого туризму»; популяризації культурного розвитку; створення базисних умов для збереження довкілля.

Активізувати діяльність у сфері рекреації, культурного, екологічного та «зеленого» туризму найкраще через збільшення кількості сільських агро-садиб, різноманітних культурних форм, а саме – створення нових атракцій в місцях традиційного відпочинку туристів, як, наприклад, етнопоселень, музеїв під відкритим небом, етнофестивалів та аналогічних форм, які будуть відвідувати туристи та місцеві жителі, учні шкіл. Такі атракції можуть використовуватися як для пасивного відвідування туристами, так і демонстрації майстер-класів народними умільцями. Популяризувати «зелений» туризм можна й шляхом висвітлення в засобах масової інформації про умови надання послуг «зеленого туризму» в агро-садибах, у спеціальних виданнях про умови проведення фольклорних етнофестивалів, змагань на байдарках по річці Случ, таборування школярів. І таких форм може бути безліч, адже кожен власник подібної структури може запропонувати чимало оригінальних форм, виходячи зі знання ним особисто місцевості, традиційного святково-обрядового календаря, ментальності жителів тощо.

Створення нових робочих місць у сфері надання послуг громадського харчування, культурного обслуговування в сільській місцевості та «зеленого» туризму можливе через розвиток останніх, наприклад, за допомогою створення нових туристичних продуктів. У цьому зв'язку необхідно розбудовувати рекреаційну інфраструктуру «зеленого туризму» на маршрутах екологічних стежок. Створення базових умов для збереження довкілля можливе через збереження та відновлення природних екосистем, природної флори і фауни, ліквідацію стихійних сміттєзвалищ. Це необхідно для забезпечення стійкого розвитку «зеленого туризму» в Березнівському районі, адже якісне довкілля – найголовніша забезпечуюча ланка зазначених видів туризму [1].

У даному районі є всі підстави для культурного відпочинку. Цьому сприяє вищезгаданий Надслучанський регіональний ландшафтний парк, заповідна зона якого поєднує в собі природоохоронні об'єкти (6 заказників, 7 пам'яток природи та 1 заповідне урочище) [1]. Чого тільки варті мальовничі куточки ландшафтного заказника місцевого значення «Соколині гори», Березнівський дендрологічний парк загальнодержавного значення, Зірненський парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, гідрологічний заказник місцевого значення «Полянські ставки», загально-зоологічний заказник «Урочище Брище», руїни Губківського замку, старовинні православні храми, цікаві геологічні та археологічні знахідки, ще збережені традиції бортництва тощо. І це далеко не повний перелік цікавих місць для «зеленого туризму» в регіональному його вимірі [1].

А перспективними населеними пунктами в цьому плані можна вважати Маринин, Губків, Соснове, Князівку, Поляни та інші села, де є цікаві місця для рекреації і відпочинку.

Тож Відділом культури і туризму Березнівської райдержадміністрації розроблено 11 туристичних маршрутів: 7 – по району, 4 – на території регіонального ландшафтного парку «Надслучанський» та 9 екологічних стежок. Визначено власників приватних садиб у селах Губків, Більчаки, Маринин, Прислuch, Хотин, які готові приймати туристів [2]. Видано туристичний путівник «Туристично-оздоровчі маршрути Березнівщини», де детально описано 4 туристичних маршрути по району, путівник «Мандрівки Надслучанською Швейцарією», де описано 3 маршрути на території Надслучанського регіонального ландшафтного парку, опубліковано книгу «Заповідна краса Березнівщини», надруковано карту-схему Березнівського району, де нанесено туристичні маршрути, археологічні та історичні пам'ятки тощо [2]. Крім того, в соціальній мережі Face book створено сторінку «Березнівщина туристична», на якій розміщена інформація про туристичний потенціал району. Також відомості щодо туристичних об'єктів та

елементів інфраструктури Березнівщини включені до туристичного Інтернет-ресурсу «Велика туристична Волинь» та путівника «Рівненщина туристична» [2].

У районі знято декілька відеофільмів, які рекламують туристичний потенціал регіону на каналах телебачення: серія передач «Унікальна Україна», «Древній Губків», «Мій путівник», «Надслучанська Швейцарія. Моя країна 360°».

Висвітлюються культурні події Березнівщини і на Рівненській державній телерадіокомпанії «Рідний край», зокрема у відеофільмі про проведення свята традиційної поліської кухні «День гарячого казана» та циклі телепередач «Азбука смаку» за участю господинь та господарів із сіл Маринин, Білка, Тишиця, Лінчин, Городище, селища Соснове та м. Березне, які відкривають секрети приготування традиційних страв поліської кухні. З умовами проекту «Відкрий Рівненщину» інформація про найбільш туристично привабливі об'єкти району розміщена на Інтернет-сторінці газети «ОГО» [1].

Слід наголосити на тому, що сьогодні чимало садиб на території Березнівщини здійснюють прийом туристів, зокрема, в агро-садибах А. Бурчені, В. Шекеля, А. Власюка, М. Лашти, Г. Лашти (с. Маринин); В. Литвинчука, А. Литвинчук (с. Губків); В. Коваль, О. Федюк (с. Більчаки). Пропонується відпочинок у будинках в одно-, дво- та тримісних кімнатах, де є ванна, душ, кухня, телевізор [2].

Садиби А. Власюка, В. Шекель, А. Бурчені оточують фруктові сади, поряд річка, риболовля на карася, щуку та сома з приготуванням смачної юшки. Неповдалі ліс – збір грибів та ягід, полювання та прогулянки лісом, берегом річки та на човні. До столу туристів господарі пропонують свіжі овочі, молочні продукти, яйця та м'ясо власного виробництва, кринична вода, традиційні українські страви (борщ, юшка, вареники), місцеві напої [2].

Господарі агро-садиб Г. Лашта із с. Маринин та В. Литвинчук із с. Губків ще пропонують баню, катання верхи на конях, бричці, взимку – на санях, для дітей – спілкування з домашніми тваринами. Також можуть навчити готувати поліські страви, за бажанням гостей приготують дієтичні та будь-які особливі страви, запропонують сувеніри, виготовлені власними руками. Господарі агро-садиби М. Лашта, крім перерахованих вище послуг, пропонують розміщення гостей в окремих літніх двомісних будиночках і групове літнє наметове таборування [2]. Координація діяльності агро-садиб здійснюється приватним підприємцем В. Лаштою.

Окрім цього, місцеві екскурсоводи за бажанням гостей пропонують екскурсії «Надслучанською Швейцарією», до руїн Губківського замку, радонових джерел, вода яких цілюща для хворих, які скаржаться на проблеми опорно-рухового апарату.

Збагатити свій відпочинок гості можуть долучившись до культурної спадщини краю, народних ремесел. Осередками народних промислів Березнівщини є чорнодимлена кераміка (Березне), бондарство (Поліське, Бронне), ткацтво (Яцьковичі, Губків, Бистричі), різьба по дереву (Бистричі, Губків), лозоплетіння (Зірне, Соснове, Прислучі), вишивка (Соснове, Березне), іконо вишивка (Соснове).

За бажанням туристи можуть ознайомитись із народною творчістю району, а саме виробами заслуженої майстрині народної творчості Галини Логощук, ткалі с. Балашівка Березнівського району. Зберігаючи традиції орнаментальної побудови тканин, збагачують кольорову палітру візерунку на рушниках майстрині. У галузі художнього текстилю працює Олена Хавтура з м. Березне. Персональна виставка художниці-текстильниці О. Хавтури, випускниці Рівненського державного гуманітарного університету, відбулася у виставковій залі Національної Спілки художників України (м. Рівне, 2011 р.) [6]. Регіональний аспект і пейзажна лірика звучать у представлених в експозиції гобеленах «Відгомін епох», «Поетичне плесо Случа», «Танок кульбаб», «Ляна коліскова», «Привид замку». Крім того, філософське композиційне трактування теми прослідковується у текстильних творах «Плин часу», «Початок і кінець», «Зародження», «Дороги, які ми обираємо» [6].

Туристам варто відвідати й Березнівський краєзнавчий музей, заснований у 1981 р. Оглянувши експозиції музею, можна дізнатися чимало цікавого та пізнавального про побут, історію, звичаї і традиції жителів Березнівського Полісся в минулому. Окрім цього варте уваги с. Моквин, відоме тим, що в ньому знаходився палац польських шляхтичів Валевських, який, на жаль, не зберігся. Також на території села залишився католицький костел, його залишки й досі привертають увагу туристів. А ще в селі збереглася церква, побудована на кошти Валевських наприкінці XIX ст. [1]. Церква декілька разів перебудовувалась і зараз використовується за призначенням.

Вагоме значення для Березнівщини відіграє церква Різдва Богородиці, що знаходиться в с. Друхів. Дерев'яна церква збудована в 1793 р. і вважається найдавнішим храмом району. Варто завітати й до Михайлівської церкви в с. Поліське та Свято-Покровського храму, розташованому в с. Грушівка [1].

Крім позитивних функцій «зеленого» туризму, слід відмітити виявлені елементи неорганізованого туризму регіону «Надслучанської Швейцарії», що свідчить про значне рекреаційне навантаження.

Вихідними днями влітку тут збирається понад сотню одиниць автотранспорту, що доставляють відпочивальників. Звичайно, що не всі розглядувані рекреанти є потенційними гостями агро-садиб, але співвідношення наявних місць в агро-садибах і реальне рекреаційне навантаження на територію регіону дозволяє стверджувати про недостатність розвитку мережі агро-садиб даного регіону. Проведені спостереження показують, що при ефективно організованій рекламній кампанії, висвітленні можливостей «зеленого туризму» серед місцевого населення, активній інвестиційній політиці органів місцевого самоврядування через надання позик на початок підприємницької діяльності для задоволення існуючих потреб у сільському «зеленому» туризмі, дадуть можливість задіяти до 50-ти садиб цього регіону. Роботи з виявлення бажаних приймати туристів на даний час ведуться у смт. Соснове та с. Більчаки.

Крім традиційної території «Надслучанської Швейцарії», як потенційний населений пункт сільського «зеленого туризму» в Березнівському районі необхідно відмітити с. Князівку, що на північ від м. Березне, біля якого розташована система мальовничих ставків із водосховищем та багате на флору і фауну лісове урочище «Брище». Згадані водні об'єкти надзвичайно зручні для організації «зеленого» відпочинку, риболовлі, а в поєднанні з лісовими принадами створюють неповторний природний комплекс для організації сільського «зеленого» туризму [1].

Таким чином, культурна спадщина у взаємодії з туристичними можливостями дозволять розробити нові стратегії майбутнього розвитку регіону, нададуть йому інвестиційної привабливості.

Для розвитку «зеленого» туризму на Березнівщині як і в інших районах Рівненщини, особливу увагу необхідно надавати інформуванню населення щодо вигод сільського «зеленого» туризму. Березнівський район включений до проекту Зелений шлях «Медове коло», спрямованого на реалізацію цілей та завдань Стратегії розвитку Рівненської області в частині туризму. У такий спосіб кожен із жителів населеного пункту території «Медового кола» зможе запропонувати унікальну послугу для туристів – сувенірну продукцію, екопродукти, екскурсійні, побутові послуги та долучитися до розвитку громади.

Висновки. Березнівщина володіє значним туристично-рекреаційним потенціалом. На її території зосереджені унікальні природні ресурси, об'єкти національної культурної та історичної спадщини, де відбуваються культурні та суспільні події, що створюють усі необхідні передумови для організації і функціонування «зеленого» туризму на Березнівщині. «Зелений туризм», як культурний феномен» сприяє розвитку економіки, популяризації української культури, поширенню знань та інформації про історичні, природні, етнографічні особливості Березнівщини, що заслуговує на підтримку з боку держави, громадських організацій.

Отже, культурна спадщина, архітектурні пам'ятки в синтезі з туристичними можливостями дозволять розробити нові стратегії майбутнього розвитку регіону. Внаслідок цього складові історико-культурної спадщини залучаються до туристичної галузі, а їх пізнавальна функція розширюється.

Список використаної літератури

1. Березнівська районна держадміністрація. Історична довідка про Березнівський район. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://brrda.gov.ua/istoriya-krayu/istorichna-dovidka/>
2. Березнівська районна держадміністрація. Туризм. Туристичні маршрути. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://brrda.gov.ua/turizm/turistichni-marshruti/>
3. Бойко В. О. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 58–65.
4. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія. За ред. проф. В.Г. Виткалова. Рівне : ПП ДМ. 2012. 416 с.
5. Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2003. 148 с.
6. Повертаюсь до джерел свого народу. Каталог виставки [відповід. за вип. О. Хавтура]. Рівне : РООНСХУ, 2011. 6 с.
7. Рівненська обласна держадміністрація. Сільські садиби Рівненщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.old.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/24113.htm>.
8. Тишук І. В. Зелений туризм: сутність та визначення поняття. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: кол. монографія; за наук. ред. проф. Волошина І. М. Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2016. С. 114–125.

References

1. Bereznivska raionna derzhadministratsiia. Istorychna dovidka pro Bereznivskiy raion. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://brrda.gov.ua/istoriya-krayu/istorichna-dovidka/>
2. Bereznivska raionna derzhadministratsiia. Turyzm. Turystychni marshruty. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://brrda.gov.ua/turizm/turistichni-marshruti/>
3. Boiko V. O. Silskiy zeleniy turizm v Ukraini: problemy ta perspektyvy. *Ahrosvit*. 2020. № 22. S. 58–65.
4. Vytkalov S. V. Rivnenshchyna: kulturno-mystetskiy potentsial v paradyhmakh suchasnosti : monohrafiia. Za red. prof. V.H. Vytkalova. Rivne : PP DM. 2012. 416 s.

5. Horishevskiy P. Silskiy zeleniy turizm: orhanizatsiia nadannia posluh hostynnosti. Ivano-Frankivsk : Misto NV, 2003. 148 s.

6. Povertaius do dzherel svoho narodu. Kataloh vystavky [vidpovid. za vyp. O. Khavtura]. Rivne : ROONSKhU, 2011. 6 s.

7. Rivnenska oblasna derzhadministratsiia. Silski sadyby Rivnenshchyny [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.old.rv.gov.ua/sitenew/main/ua/24113.htm>.

8. Tyshchuk I. V. Zeleniy turizm: sutnist ta vyznachennia poniattia. Perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini ta sviti: upravlinnia, tekhnolohii, modeli: kol. monohrafiia; za nauk. red. prof. Voloshyna I. M. Lutsk : RVV Lutskoho NTU, 2016. S. 114–125.

MODERN CHILDREN : SPECIFICS OF ORGANIZATION OF DIFFERENT FORMS OF WORK WITH THEM

Udod Kateryna – graduate of the I (bachelor's) level, 034 «Culturology» specialty, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The role and significance of local club cultural institutions of the Sarny region in the system of organization of various forms of work with modern children are analyzed; the creative potential of the Center for Children and Youth Creativity in Sarny is revealed through the prism of the organization of various forms of work of the institution. The importance of innovative forms of work with modern children at the regional level is emphasized, taking into account the transformational changes that are recently taking place and are most clearly manifested in the phenomenon of childhood.

Key words: Center for Children and Youth Creativity in Sarny, forms of work, the phenomenon of childhood, transformational changes, modern children.

UDK 477.75.2

MODERN CHILDREN : SPECIFICS OF ORGANIZATION OF DIFFERENT FORMS OF WORK WITH THEM

Udod Kateryna – graduate of the I (bachelor's) level, 034 «Culturology» specialty, Rivne State Humanitarian University, Rivne

The urgency of the theme lies in the importance of educational problems of the younger generation in modern conditions, because children are the future of the state and our future will depend on how they are formed today. This theme is extremely relevant in conditions of war, when the ideological propaganda of the enemy affects the values of younger generation. Therefore, participation in original artistic groups outside of school hours expands the potential of free time, helps to diversify it, and on the other hand, affects the practice of organizers, by the qualitative indicators of which it is possible to measure the efficiency of their work.

The scientific novelty of the study is due to the use of local experience in work with children, in particular the consideration of the most relevant forms used in their practice by specialists of the Center for Children and Youth Creativity in Sarny, based on the analysis of which the most perspective forms of work with them and tendencies are revealed. Emphasis is placed on the artistic component, which provides children with the formation and expansion of spiritual culture. This source material gives the study bigger reliability and persuasiveness.

The methodology of scientific research is based on the principles of objectivity, historicism, taking into account of which helps to consider the chosen problem.

The practical significance of the study is due to the possibility of using this material in the practice of any similar organizational structures, as well as the need for existing forms of activity in the practice of work with children.

Key words: Center for Children and Youth Creativity in Sarny, forms of work, the phenomenon of childhood, transformational changes, modern children.

Надійшла до редакції 9.05.2022 р.

УДК 473.3.11

«ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ» ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В РЕГІОНІ: НА ПРИКЛАДІ МАЛОЛЮБАШАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

Прилуцька Олена – здобувачка вищої освіти II (магістерського) рівня спеціальності 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності», Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
<http://orcid.org/0000-0001-8764-9176>
prilutscka@ukr.net

На прикладі аналізу роботи територіальної громади с. Мала Любаша виявляється потенціал «зеленого туризму» в одному з типових районів Рівненщини – Костопільському; акцентується увага на найбільш традиційних формах, які здатні організувати представники територіальної громади в контексті загальнодержавної програми «Малі міста –

ЗМІСТ

ВИТКАЛОВ С.В., ВИТКАЛОВ В.Г. НАУКОВИЙ ПОШУК У ЧАС ВІЙНИ : ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ	3
Розділ I. ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО ПРОЦЕСУ	
НАЛИВАЙКО М. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО АВТЕНТИЧНОГО ТАНЦЮ6
ПАСЛАВСЬКИЙ М. КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ ХРИСТИНОПОЛЯ (ЧЕРВОНОГРАДА)	
КІНЦЯ XVIII- XIX СТОЛІТЬ: СПРОБА ІСТОРИЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ	12
КОСТЮКОВИЧ І. РІВНЕНЩИНА В СТРУКТУРІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ17
РОМАНЕНКО К. СТАН КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ	
У ВИМІРАХ НОВИХ ПАРАДИГМ	23
ГЛИНЯНЧУК І. МУЗЕЙНА СПРАВА НА РІВНЕНЩИНІ : ДЕЯКІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ28
УДОД К. «ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ» У СТРУКТУРІ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ	
(НА ПРИКЛАДІ БЕРЕЗНІВЩИНИ)	34
ПРИЛУЦЬКА О. «ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ» ЯК ФОРМА КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ В	
РЕГІОНІ: НА ПРИКЛАДІ МАЛОЛЮБАШАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ	39
Розділ II. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
ЛУПІЙ Я. СУЧАСНІ ВІРТУАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ В КУЛЬТУРІ І ПРОБЛЕМИ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ	
ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	47
ПІДЦЕРКОВНА Т. МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ	
В УМОВАХ СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	52
ПАНЧУК Н. ПОНЯТТЯ «БАЛЕТНА ДРАМАТУРГІЯ» : ГЕНЕЗА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ56
ФІЛЯРОВСЬКА А. МУЗИЧНІ ФЕСТИВАЛІ РІВНЕНЩИНИ ЯК ЧИННИК ЗМІНИ СТАВЛЕННЯ	
ДО СФЕРИ ВІЛЬНОГО ЧАСУ	62
ЛАКІДА А. КУЛЬТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ ЯК ЧИННИК ПОШУКУ НОВИХ ФОРМ	
ЙОГО ПРЕЗЕНТАЦІЇ	70
ЛОЙКО А. СПІВПРАЦЯ КЛУБНИХ УСТАНОВ ТА ОСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ ІЗ СІМ'ЄЮ	
(З ДОСВІДУ ВИШНІВСЬКОЇ ОТГ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	76
МАРЧУК Л. ВІТЧИЗНЯНЕ ДОЗВІЛЛЯ В ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ81
СТЕПАНЮК І. РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНОГО ТАНЦЮ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ85
СЕМЕНЮК Т., ГЛУЩУК О. ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ ЯК КОМПОНЕНТ В ОРГАНІЗАЦІЇ ІВЕНТІВ89
Розділ III. ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ	
КОБРИН Н. МОТИВАЦІЙНІ Й ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ	
ДІЯЛЬНОСТІ НА «СЛУХАННІ МУЗИКИ» В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	95
СТЕПАНОВА Т. УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ЗАСІБ	
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	101
ЧИЖ К. СУЧАСНІ ДІТИ : СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ РІЗНИХ ФОРМ РОБОТИ З НИМИ107
ЛЕСКОВЕЦЬ К. ОРГАНІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ	
ПОТРЕБАМИ ЯК ШЛЯХ ЇХ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	114
Розділ IV. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ	
КЕПІН Д. ПЕРЕСОПНИЦЯ МУЗЕЙНА121

CONTENTS

<i>VYTKALOV S., VYTKALOV V.</i> SCIENTIFIC SEARCH IN WAR: INSTEAD OF FOREWORD	3
Part I. HISTORICAL RETROSPECTIVE OF THE CULTURAL AND ARTISTIC PROCESS	
<i>NALYVAIKO M.</i> HISTORICAL ASPECTS OF THE UKRAINIAN AUTHENTIC DANCE DEVELOPMENT	6
<i>PASLAVSKY M.</i> CULTURAL AND ARTISTIC LIFE OF CHRISTINOPOL (CHERVONOGRAD) OF THE END OF THE EIGHTEENTH-XIX CENTURIES: AN ATTEMPT OF HISTORICAL RECONSTRUCTION	12
<i>KOSTIUKOVYCH I.</i> RIVNE REGION IN THE STRUCTURE OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITY	17
<i>ROMANENKO K.</i> THE STATE OF CULTURAL LIFE OF THE DNIPROPETROVSK REGION IN THE DIMENSIONS OF NEW PARADIGMS	23
<i>HLYNIANCHUK I.</i> MUSEUM AFFAIRS IN RIVNE REGION: SOME PAGES OF HISTORY	28
<i>UDOD K.</i> MODERN CHILDREN : SPECIFICS OF ORGANIZATION OF DIFFERENT FORMS OF WORK WITH THEM	34
<i>PRYLUTSKA O.</i> «GREEN TOURISM» AS A FORM OF CULTURAL ACTIVITY OF THE POPULATION IN THE REGION: ON THE EXAMPLE OF MALOLIUBASHAN VILLAGE COUNCIL	39
Part II. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECT OF CULTURAL CREATIVITY	
<i>LUPIY Y.</i> MODERN VIRTUAL COMMUNICATIONS IN CULTURE AND PROBLEMS OF SELF-REALIZATION OF CREATIVE PERSONALITY	47
<i>PIDTSERKOVNA T.</i> MANAGEMENT OF SOCIO-CULTURAL ACTIVITY IN THE REGION UNDER CONDITIONS OF MODERN SOCIAL TRANSFORMATIONS	52
<i>PANCHUK N.</i> THE CONCEPT OF «BALLET DRAMA» : GENESIS AND WAYS OF DEVELOPMENT	56
<i>FILIAROVSKA A.</i> RIVNE REGION MUSIC FESTIVALS AS A FACTOR OF ATTITUDE CHANGE TO THE FIELD OF LEISURE TIME	62
<i>LAKIDA A.</i> CULTURAL POTENTIAL OF THE REGION AS A FACTOR OF SEARCHING NEW FORMS OF ITS PRESENTATION	70
<i>LOIKO A.</i> COOPERATION OF CLUB INSTITUTIONS AND EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITH THE FAMILY (FROM THE EXPERIENCE OF VYSHNIVSKA OTG KOVELSKY DISTRICT OF VOLYN REGION)	76
<i>MARCHUK L.</i> DOMESTIC LEISURE IN THE HISTORICAL AND CULTURAL	81
<i>STEPANIUK I.</i> REGIONAL FEATURES OF FOLK DANCE ON THE TERRITORY OF UKRAINE	85
<i>SEMENYUK T., GLUSHCHUK O.</i> THE ATREFICATION AS AN IMPORTANT COMPONENT IN THE ORGANIZATION OF EVENTS	89
Part III. PEDAGOGICAL PROBLEMS OF MODERN HIGH SCHOOL	
<i>KOBYRN N.</i> MOTIVATIONAL AND TECHNOLOGICAL ASPECTS OF EDUCATIONAL AND COGNITIVE ACTIVITIES AT «LISTENING TO MUSIC» IN THE CONTEXT OF MODERN SOCIETY	95
<i>STEPANOVA T.</i> UKRAINIAN FOLK DANCE AS A MEANS OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION	101
<i>CHYZH K.</i> MODERN CHILDREN: SPECIFICS OF ORGANIZATION OF DIFFERENT FORMS OF WORK WITH THEM	107

LESKOVETS K. ORGANIZATION OF DOMESTIC LEISURE FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AS A WAY OF THEIR SOCIALIZATION	114
--	------------

Part IV. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS

KEPIN D. PERESOPNYTSYA MUSEUM	121
--	------------

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

АЛЬМАНАХ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА «АФІНА» КАФЕДРИ ІВЕНТ-ІНДУСТРІЙ,
КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

ВИПУСК 21

Наукове редагування і коректура – *проф. Виткалов В.Г.*
Упорядкування, верстка та макет – *Виткалов С.В., Федорук Л.М.*
Відповідальний за випуск – *Виткалов В.Г.*

Підписано до друку 10.06.2022. Замовлення № 38/4.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк.14.37. Наклад 100 прим.

Адреса редакції: м. Рівне, вул. С. Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства. Тел. 0 (362) 63-42-62

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альм. наук. т-ва «Афіна» кафедри івент-індустрій,
культурології та музеєзнавства РДГУ. Вип. 21 / За ред. проф. В. Г. Виткалова. Рівне : РДГУ, 2021. 126 с.

*Свідотство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстрованого Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

ISBN 978-966-8424-77-9

**ББК 71.0
УДК 08:168.522**

Видавничі роботи: ФОП Брегін А.Р
свідотство про державну реєстрацію ААБ № 750918 від 20.11.2012 р.
33009, м. Рівне, вул. Біла, 53, Г 2.
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет,
Кафедра івент-індустрій, культурології та музеєзнавства